

וקראת לשבת עיונג

אלון תרני הפלכה באקצפ ובסולת פלמו

גליון מס' 734

ברשת תרומה

ח' אדר א' התשפ"ד

טל': 054-8457834 | לקבלת העלון בדוא"ל: alon102010@gmail.com

לע"נ שאול בן סלביה ע"ה | לע"נ אסתר מישה בת זהירה ע"ה | לע"נ יצחק בן מישה אסתר ע"ה | לע"נ שמעון בן חביבה ע"ה | לע"נ רחל שנהג בת מנורה ע"ה

לע"נ מרן הגאון ר' ירחמיאל גרשון בן מרים זצוק"ל והגאון ר' שמעון בן חביבה זצוק"ל, והגאון ר' ברוך מרדכי בן הינדא זצוק"ל, ר' אברהם בן אסתר ע"ה

לאורו נלך

קווים מדמותו המופלאה של מרן מלכא, רבנו עובדיה יוסף זצוק"ל

בפתח הגליון

ברכה"ג שלום ואור ואלק שלום"א

"ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם"

על סבו של רש"י מסופר שהיה מטאטא כל ערב שבת את בימת ארון הקודש בזקנו הארוך שירד על פי מידותיו.

נתאר לנו את המראה הזה. זקן מופלג, מגדולי הדור, שאינו מתבייש לבזות את עצמו בעיני רואיו ומטאטא את הבימה בזקנו. ר' ירוחם, המשגיח דמיר, מבאר עוד יותר: אותו צדיק לא עשה את הפעולה הזאת במקום מטאטא, אלא הוא עצמו, בכל רמ"ח ושס"ה שלו, הפך למטאטא כדוגמת זה שרוכשים בחנות...

הרי לנו מה גדלה חשיבותה של בימה זו שלפני ארון הקודש שהיא המקום המקודש ביותר בכל בית הכנסת, לאחר הארון עצמו, כמובן. נושא זה של נתינת כבוד ויקר לבית הכנסת ובית המדרש היה חדור בתודעתם של יהודים בכל הדורות, ומי שזלזל אפילו במשהו בקדושת המקום, ולו רק בדבורים ובשיחות בעלמא, כבר נחשב לאחד הריקים.

אחד הדברים החמורים שמזכיר רבינו יונה ב'שערי תשובה' בחומרת המצוות והעבירות, הוא זה שמזכיר שם שמים במקום מטונף או בידים מטונפות.

הבה נתבונן: וכי כרת יש על מעשה זה? סקילה? חנק? אלא ללמדנו בא שיחס של כבוד ואצילות גופנית ונפשית בעת לימוד התורה והתפילה, חשוב לפעמים יותר מהרבה מעשים אחרים.

שהרי תורתנו, תורת אל-א משמים היא. כל לימודה, עבודתה ומצוותיה, קדושות וטהורות הן, ולכן דורשים מאתנו להתקדש ולהיטהר בעת עשיית המצוות ולימוד התורה.

ואיזה כבוד ויקר לאלוקי ישראל יש יותר משמירה מכובדת על בימת ארון הקודש? כל יהודי שכבוד שמים חשוב בעיניו וחפץ הוא להגדילו ולהאדירו, חובה עליו לשמור מכל משמר את ארבעת כתליו של בית המדרש, וביתר - את אותה רחבה, שזקנו של רש"י טאטאה בזקנו.

מאז ייסודה של רמת אלחנן מבקש הרב מרא דאתרא לבל יעלו ילדים על בימת ארון הקודש, ושלא יהפכו למגרש משחקים. מחזה שכזה הוא ההיפך הגמור ממה שעשה זקנו של רש"י. ילדים קטנים, וגם לא כל כך קטנים, ולפעמים גם מבוגרים המעוניינים לקצר את דרכם, חוצים את הבימה ומחללים את קדושת המקום.

אם רוצים באמת ובתמים שילדינו ישמרו על קדושת בית הכנסת ובית המדרש, כדאי להחזיר אל תוך לבנו את אחד מכללי החינוך היסודיים ביותר: הילדים לוקחים דוגמא מאתנו, וכפי יחסו של האב ושאר המתפללים אל קדושת בית הכנסת כך ידאגו גם הם לקדושת המקום. אם יתבוננו באביהם ויראו שהוא שומר על עצמו מכל משמר שלא לשוח בדברי חולין בבית הכנסת, גם הם יעשו כך, וחלילה להיפך. אם המבוגרים "רק" מצחקים ומתלוצצים, מדברים ומפטפטים, זה כבר מספיק להחדיר בילד יחס של זלזול לבית הכנסת, ובעוד שהחילול של המבוגר מתבטא במה שמתאים לגילו, הרי שהקטן יתרגם את הדברים להשתוללות ליד בימת ארון הקודש.

אין אנו שמים לב שבמו ידינו אנו מונכים את יוצאי חלצינו להתנהגות שאיננה הולמת את קדושת ביהכ"ס. גערות לא תעזרונה, צעקות והכאות לא תועלנה. מה הם אשמים? מדוע שהם ינהגו באיפוק בתוך ביהכ"ס אם אנחנו לא עושים כך? יאמרו הדברים במלוא חומרתם: הבה ונשמור כלנו על קדושת בית הכנסת ואז גם תתקבלנה תפילותינו באהבה וברצון לפני אדון כל.

סיפר מרן זצ"ל: כשהייתי בחוץ לארץ במצרים היו שם חזנים בעלי קולות נעימים, והיו בקיאים מאוד בכל המקאמת, ללא סטיות. במקאמת זה לא חכמה שכל אחד ואחד יאמר 'אני יודע מקאמת' וגמרנו. ידוע שיש כללים במקאמת, יש מקאם שהוא חד סטרי, אסור להיכנס מהמקאם הזה למקאם הזה, צריך לדעת איך ללכת ואיך לבוא, פתאום הוא עף למקאם אחר כמו 'יוצא דופן', זה צורם את האוזן. צריך לדעת שיש כללים בדברים האלה.

וכשהשליח ציבור מיושב ויודע להתפלל יפה ואנשים באים ונמשכים אחריו, זה מצוה, על ידי כך הוא גורם שאנשים יבואו ויתפללו, 'בואו ויגידו צדקתו לעם נולד כי עשה'. היו אנשים רבים שהיו יושבים בבית קפה. עוזבים את הבית קפה בזמן שהשליח צבור הזה מתפלל ובאים לשמוע אותו, וישבים כמו שנמצאים בגן עדן, כולם מרותקים לתפילה שלו, מתפללים יחד איתו, 'מתוך שלא לשמה בא לשמה'.

היום קריאת התורה של פרשה ממוצעת נמשכת חצי שעה בערך, ואילו שם שעה - שעה וחצי, כל פסוק היה כמו מנגינה יפה, בכזו נעימות, איזה קול. שם אין צעקות, לא הצעקה גורמת, אלא הנעימה שיש בדבר, ואתה שומע ולא מרגיש איך שעברה השעה, פתאום רואה שעברה שעה ורבע, וכמו שאתה נמצא בגן עדן לא מרגיש בכלל.

כך הוא כשיש חזנים טובים שיודעים להנעים. וגם כשהציבור סבלן, שם הציבור סבלני, פה אם יקרא שעה - שעה ורבע קריאת הפרשה, יפטרו אותו תיכף באותו היום, יגידו לו לך לבית כנסת אחרת, בטנם ריקה, רוצים ללכת לאכול את החמין, 'מערבין וטומנין את החמין', ללכת מהר לאכול...

אלה שהולכים לבקשות בשבת, שורה עליהם רוח השראה טובה. זה לא ביטול תורה, טוב שילך, יאמר שירים ותשבחות, או ישמע, וכך כל השבוע יש לו השראה של שירה, שמחה של שירה.

כשהיינו צעירים היינו הולכים לבקשות, בשעה שתיים בלילה יושבים ושומעים שירים עד השעה שבע, בשעה שבע הולכים להתפלל שחרית, אחר חמש שעות.

כל השבוע כולו היינו לומדים וכאלו יש משהו מזמזם לי באוזן את כל השירים ההם, וכל התשבחות האלה, איזה מנגינה יפה, יש עליה רוח של קדושה, אין שכינה שורה על האדם רק בשמחה של מצוה שיש בו שירה, אדם שאין לו שירה לא יודע מה זה שירה, חבל, חבל עליו.

רבי חיים מצאנז היה אומר: "הייתי מוכן לוותר על ידיעת חצי הש"ס שלי רק שהיה לי קול טוב שהייתי יכול לנגן לקב"ה".

עולים במעלות

הגות, מחשבה ומוסר

"ויקחו לי"...

לא נאמר 'ויתנו לי' אלא 'ויקחו לי' כי תרומה לה' לא נותנים לו אלא לוקחים לעצמנו. אנו המרוויחים הגדולים ביותר ממנה! סיפר מגיד המישרים הרה"ג יעקב שיש שליט"א: יש לי חבר שקנה רכב חדש מסוג קאיה פיקנטו. הוא ערך הזמנה של הרכב, והובטח לו שתוך שמונה עשר יום יסופק לו הרכב. הוא מגיע ביום המיועד לקבל את ההזמנה, אך להפתעתו הרכב לא הגיע. נציגי החברה התנצלו והסבירו שאירעה תקלה טכנית שכמעט אינה מתרחשת, והבטיחו שיעדכנו אותו כשיגיע הרכב שלו. בליט ברירה חזר הביתה בלי כלום.

בינתיים הציע את הרכב הישן למכירה. הגיעה קונה לביתו. היא מעוניינת ברכב הישן, ומציעה לשלם עליו 45,000 שקל.

הוא הבחין שהיא אינה שומרת ומצוות, ושאל: גברתי, אני רוצה לברר נקודה אחת – האם הרכב יסע בשבת או לא?

ודאי שישע – אמרה האישה. הוא הרהר לרגע. על פי ההלכה אין בזה בעיה, ובכל זאת... הוא חש שמצופונו מייסר אותו על כך, והוא מתקשה להכיל את העובדה שהרכב שלו יסע בשבת.

הוא ניסה לבקש ממנה שתבטיח לו שהרכב שלו לא יסע בשבת, אך האישה הסכימה להבטיח שהוא כן יסע... ר"ל.

"אז איני מוכר" – אמר לה לבסוף, והאישה קמה והלכה מבלי לקנות. כעבור שעה קלה הגיע אליו קונה נוסף, יהודי בעל תשובה. הוא החזיק ביד מעטפה עם 42,500 שקלים במזומן, ובקש לסגור עסקה.

"ארבעים ושניים וחצי אלף?" – יידידי היה משוכנע שהרכב שווה יותר – "לפני שעה ישבה כאן אישה שהציעה עוד 2,500".

"מצטער" – אמר הקונה – "לא באתי לנהל משא ומתן. זה מה שיש לי. רוצה? אקנה ממך. לא תרצה? אמשך לחפש לי רכב אחר".

הוא הרהר לרגע, והחליט לסגור בכל זאת למרות פער המחירים. הם ברכו זה את זה במזל וברכה, והלכו לדואר.

שבוע מאוחר יותר התקשרו מחברת הרכבים. בשעה טובה הגיע הרכב מטאיוואן, והוא מוזמן לאסוף אותו. כשהגיע, אמר לו נציג החברה: הבאנו לידיעת המנכ"ל בטאיוואן את המקרה שלך. זה מקרה כל כך חריג ונדיר, שכמעט לא קורה לנו. הוא החליט לפצות אותך. הכנסנו לך סכום כסף כפיצוי במעטפה. הוא הציץ למעטפה, במחשבה שיקבל בערך 500 ₪, אך נדהם לגלות כי במעטפה נחו 2,400 ₪!...

כשסיפר זאת לרבי משה שטיין שליט"א, שאלו הרב: "כשאמרת לאותה אישה חילונית שאתה מסרב למכור לה את הרכב שלך, משום שאינך רוצה שהרכב יסע בשבת, אמרת זאת בשמחה או עם 'קרעכץ' (אנחה)?"

"האמת היא שנאנחתי" – הודה – "ידעתי שאני מפסיד כאן עסקה מצוינת". "ובכן" – אמר הרב – "התברר שעל אותה קרעכץ שילמת ביוקר... הוא עלה לך מאה שקל. אילו היית אומר לה 'לא' בשמחה, היית מקבל את מלוא הסכום"...

מטמונים מהפרשה

הגיגים ומעשיות

"ויקחו לי תרומה" (כה, ב).

במדבר ילקוט שמעוני מובא על המלה: "ויקחו" – זה שאמר הכתוב (משלי ד'): "כי לקח טוב נתתי לכם תורת אל תעזובו".

התורה נקראת לקח טוב יותר מכל סחורה שבעולם.

בענין זה אמר רבי ישראל מאיר הכהן, בעל ה"חפץ חיים", משל נפלא: כפרי אחד הגיע לעיר הגדולה לבקר את ידידו והלה הוליכו והראה לו את נפלאות העיר.

בתחילה הוביל אותו לחנויות של תבואה. היו אלה חנויות עם מחסני ענק, מלאים בשקי תבואה, אורז, סוכר וחביות שמן. לאחר מכן הראה לכפרי את חנויות הבדים והאריגים שבעיר. חנויות אלה לא היו גדולות כל כך ועל מדפיהן הייתה סחורה מרובה, אבל לא במידה גדושה.

לאחר מכן ראה הכפרי את חנויות המשי שהיו קטנות יותר מחנויות הבדים, בחנות לכלי כסף היו בסך הכל שני ארוגות, בחנות הזהב ארון אחד ובחנות לאבנים טובות ומרגליות ישב המוכר ותיקו בידו...

כאשר חזר הכפרי לכפרו סיפר לכולם את אשר ראה בעיר ואמר: תמה אני כי במרכז העיר מצויה חנות לאבנים טובות והלא אין בה כמעט סחורה... מוטב היה להם לבני העיר להעמיד במרכז העיר את חנות התבואה...

בין השומעים היה גם בן עיר אחד, וכאשר שמע את הדברים צחק ואמר: כפרי שכמותך! האינך מבין? ככל שהסחורה יקרה יותר כך אינה מצויה בשפע. לעיתים מחירה של אבן טובה אחת מרובה פי כמה מאלפי שקי תבואה!

כן הוא גם הנמשל – אמר ה"חפץ חיים" – התורה היא ה"סחורה", היקרה והטובה ביותר בעולם! אמנם, מעטים הם בני התורה ומחזיקיה אולם כל אחד ואחד דומה לאבן יקרה שדמיה מרובים ביותר! לעיתים שקול אדם אחד לפני המקום כאלפי בני אדם אחרים!

"ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם" (כה, ח).

עשיר אחד, קנה לבנו הקטן ארנק עשוי עור. שמח הילד מאד במתנה היקרה, ורץ להראות אותו לחבריו.

אחד מהם שהיה בן עניים נתקנא בחברו, על כן החליט, שמהיום והלאה יחסוך פרוטה לפרוטה, עד שיוכל גם הוא לקנות ארנק עשוי עור...

את החלטתו זו סיפר לאביו.

מה תועלת תהיה לך בארנק? – שאל אביו – והרי אף אם תצליח לחסוך מעט כסף ולקנות את הארנק בו אתה כה חפץ, לא יהיה לך דבר לשים בתוכו...

כן הוא גם הנמשל – אמר המגיד מדובנא – הקדוש ברוך הוא מצוה לבני ישראל שיעשו מקדש, אולם מתי מעשה זה ראוי? רק כאשר הם מקיימים בעצמם גם את "ושכנתי בתוכם", כאשר הם עושים רצונו של מקום ותורתו בקרבם. בניית היכלות ריקים אין בהם כל תועלת!...

ביני לבני

הרה"ג פנחס ברייער שליט"א מח"ס "לגדל" על חינוך ילדים

קידוש השם

בכל יום מזכירים אנו לעצמינו שאנו צאצאים לסבא שהיה

מוכן למות על קידוש ד', ומאותו רגע קיים גם בכל אחד מאיתנו גן המסוגל למסור את הנפש למען שמו יתברך.

הפסוק אומר, "אם יש את נפשכם", נפש הכוונה רצון, כפי שמסביר ה'שפת אמת', אם יש ברצונכם. יהודי המוסר נפשו על קידוש ד', הכוונה היא שמסר את שיא רצונו להקב"ה, שכן הרצון החזק ביותר המוטבע באדם הוא לחיות, וכל אשר לאיש ייתן בעד נפשו. כשאדם נהרג על קידוש ד' הוא מסר לקב"ה את הרצון הגדול ביותר והחשוב ביותר.

אך לא רק המתים יהללו ק-ה. בכל פעם שאדם מושבר רצון רע ומתגבר על עצמו למען השי"ת וכדי לעשות רצונו – זו מסירות נפש, וזו העבודה של היהודי: לחיות במסירות נפש, לשעבד כל רצונות ליבו, תאוותיו ומחשבותיו לעבודתו ית"ש.

הרבי רבי אלימלך מליז'ענסק מבהיר ב"צעטיל קטן": "האדם לא נברא אלא לשבר הטבע",

כי "יצר לב האדם רע מנעוריו", ותפקידו של האדם בחייו לזכך את החומר ולהפכו לצורה, וזאת על ידי מעשים טובים המגבירים את הטוב ומתקנים את הרע.

ומהו טבעו של האדם? הקב"ה, יוצר הכל, נטע בכל אדם את תכונותיו הטובות והרעות, ד' אינו בא בטרוניה עם בריותיו, ולכן אין בנמצא בריה שכולה רע. בכל אחד יש חלק טוב שהוא טוב מעצם בריאתו, ללא כל עבודה והשתדלות מצד האדם, ופרט לכך נתן הקב"ה לאדם גם טבעים רעים ומידות לא טובות שעל האדם לעמול ולעבדם. כך מוצאים אדם מהיר כמה עד להדאיג ומצד שני הריהו בעל עין טובה ולב טוב, ומנגד ניתן להבחין באנשים הסובלים מקנאה בכל חלקה טובה ובה במידה הם רגועים ונוחים לבריות.

החזו"א בספרו "אמונה ובטחון" מסביר שלעתים אדם מסכם לעצמו את חשבון נפשו ואומר לעצמו כי בסך הכל מידותיו מתוקנות, אמנם יש לו מידה רעה אחת או שתיים, אך הן בטלות ברוב הטוב. החזו"א איש' מאיר את הטעות הבסיסית בהסתכלות זו, שהרי להיפך, כל התכונות הטובות הן מתנה הנתונה מהבורא ית', וכל העבודה מתמקדת אך ורק בחלקים הקשים הטעונים שיפור.

המסקנה היא שאי אפשר לומר כולי טוב ומה שלא טוב – בטל בטוב, משום שהעבודה הנדרשת מן האדם היא דווקא בנקודות החלשות, הקשות, אלו בדיק הנקודות העיקריות.